
пересихання водосховища, оскільки випаровування переважає над стоком. З чого можна зробити висновок, що для регулювання водного балансу Тернопільського водосховища варто реалізовувати оптимізаційні заходи для збільшення лісистості басейну річки Серет, поглиблення ложа водосховища, розчистка русла річки Серет та інші. Оскільки саме такі заходи сприятимуть зменшенню випаровуваності та збільшенню річкового стоку.

Література:

1. Гушля А. В., Мезенцев А.С. Водно-балансовые исследования. Київ, 1982. 229 с.

2. Загальна гідрологія: підручник. За редакцію Хільчевського В., Ободовського О., Гребіня В. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 399 с.

3. Косяк Д., Холоденко В., Галік О., Будз О. Гідрометрія: практикум. Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2018. 254 с.

4. Кузик І., Куць С. Водно-балансові дослідження середньої течії річки Збруч. Вісник Тернопільського відділу Українського географічного товариства. №4. 2020. С. 4-8.

5. Методичні вказівки для самостійної роботи по вивченню дисципліни «Водогосподарські розрахунки» для студентів IV курсу денної форми навчання за напрямком підготовки «Гідрометеорологія...». За ред. Захарова М.В. Одеса: ОДЕКУ, 2009. 12 с.

Іван БРАНОВСЬКИЙ, студент

Науковий керівник: **доктор філософії (PhD) Кузик І.Р.**

ПРОБЛЕМИ ЗАБРУДНЕННЯ МАЛОЇ РІЧКИ ГНІЗДЕЧНА

Річка Гніздечна – права притока р. Гнізни, протікає у межах Збараської, Байковецької, Великобірківської та Великогаївської територіальних громад Тернопільського району. Як уже зазначалось довжина річки становить 39 км, площа басейну 264 км² [1]. Бере початок з джерела у північно-західній околиці с. Кобиля Збараської територіальної громади. Впадає річка Гніздечна у річку Гнізна у північно-східній околиці с. Дичків Великогаївської територіальної громади. Річище

Гніздечної звивисте (меандроване), завширшки від 0,5 до 8 метрів, глибиною до 1,5 м. Похил річки 1,8 м/км [1]. Долина річки є частково меліорованою і зарегульованою [12]. На річці Гніздечна створено 4 ставки у с. Добриводи, між селами Стегниківці і Дубівці та два у с. Іванчани.

Поряд із розбалансованою структурою землекористування басейну малої річки Гніздечна – розораність (65%), лісистість (10%), частка природних угідь (27%), актуальною проблемою водотоку є його забруднення промисловими стоками та стоками із сільськогосподарських угідь. Через скидання неочищених стічних вод, річка зазнає високого антропогенного навантаження, що впливає не лише на якість води у річці, але й на її гідрометричні параметри. Основними забруднювачами річки Гніздечна є сільське господарство, комунальне господарство та промисловість. Через високу розораність басейну, у річку впродовж року потрапляють мінеральні добрива та отрутохімікати які вносяться на поля. На річці не має великих населених пунктів, які б здійснювали скиди з комунальних водоочисних підприємств, проте не регульоване забруднення поверхневих і підземних вод від стоків приватних домогосподарств, завдає значної шкоди екосистемі річки Гніздечна. Основним промисловим забруднювачем річки Гніздечна є Зарубинецький спиртзавод. Скидання відходів виробництва на поля Збараської територіальної громади (с. Новики) та забруднених стічних вод у річку Гніздечну не одноразово фіксувались Екологічною інспекцією Тернопільської області та громадськими активістами краю.

За останні 6 років Зарубинецький спиртзавод скинув близько 22 тис. м³ забруднених (без очищення) або недостатньо очищених зворотних вод, з якими у поверхневій водні об'єкти, у тому числі у р. Гніздечну, потрапило 337 т забруднюючих речовин (рис. 1) [2]. У структурі скидів Зарубинецького спиртзаводу переважають завислі речовини, сульфати, фосфати, хлорид-іони та азот амонійний [7, с. 59].

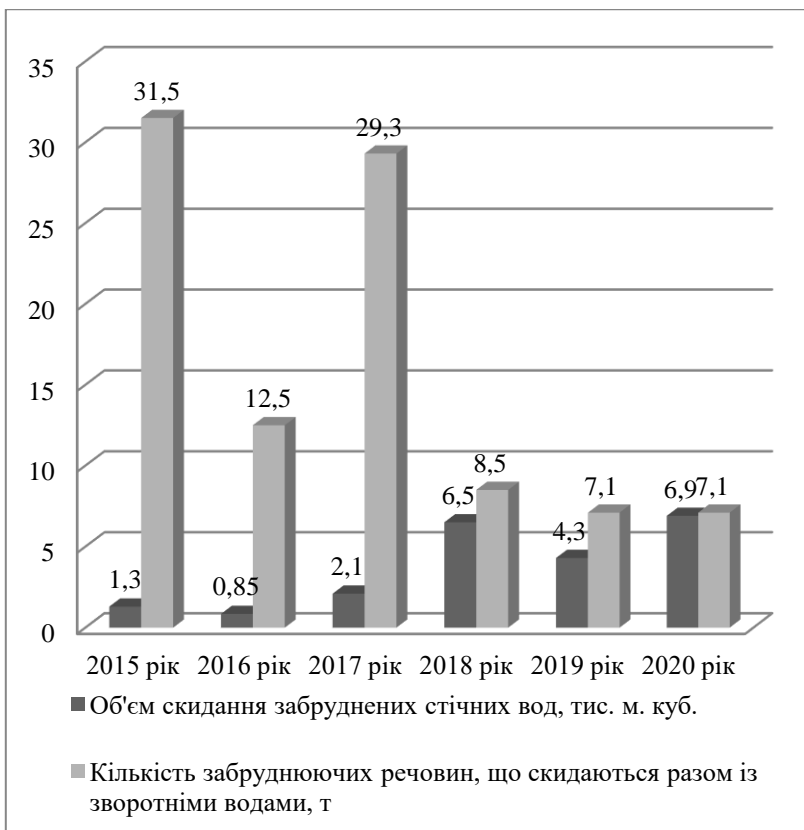

Рис. 1. Динаміка скидання забруднених зворотних вод Зарубинецьким спиртзаводом

Отож, основними забруднювачами вод р. Гніздечна є Зарубинецький спиртзавод та приватні домогосподарства сільської місцевості. За статистичними даними Зарубинецький спирт завод, лише за 2020 рік, скинув у поверхневі водні об'єкти близько 7 тис. м³ неочищених стічних вод та ще стільки ж тон забруднюючих речовин. Усі ці факти негативно відображаються на екологічному стані річки Гніздечна і в перспективі можуть впливати на її гідрометричні параметри.

Література:

1. Географія Тернопільської області. Т.1. Природні умови та ресурси. За ред. проф. Сивого М.Я. Тернопіль: Крок, 2017. 504 с.
2. Екологічний паспорт регіону Тернопільська область 2020 рік. URL: http://ecoternopil.gov.ua/images/Stan_dovkillya/Екопаспорт2020.pdf
3. Кукурудза С.І. Гідроекологічні проблеми суходолу: навч. посіб. Львів: Світ, 1999. 232 с.
4. Малі річки України: Довідник / А.В. Яцик, Л.Б. Бишовець, Є.О. Богатов [та ін.]; за ред. А.В. Яцика . К.: Урожай, 1991. 296 с.
5. Мариняк Я.О. Методи дослідження малих річок: стан і перспективи. Наукові записи ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія географія 2001. №1. С. 35-38.
6. Природокористування: навчальний посібник. [Царик Л.П, Барна І.М., Грицак Л.Р., Лісова Н.О., Стецько Н.П, Чеболда І.Ю. та ін.]. Тернопіль: редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2015. 398 с.
7. Сукар Х. Геоекологічні проблеми водних ресурсів Збарзького району. Магістерський науковий вісник ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2017. №27. С. 108-110.
8. Царик Л.П. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 256 с.
9. Царик Л., Царик П., Царик В. Долина річки Гнізни в геоекологічному вимірі. Вісник Тернопільського відділу Українського географічного товариства. №2 (випуск 2). 2019. С. 25-31.
10. Царик Л. П., Царик П. Л., Кузик І. Р., Царик В. Л. Природокористування та охорона природи у басейнах малих річок: монографія. Вид. 2-ге доп. і перероб. Тернопіль: Тайп, 2021. 162 с
11. Царик П. Л., Вітенко І.М. Геоекологічна ситуація долини річки Гнізни. Наукові записки ТНПУ. Серія: географія, 2007. №1. С. 192-198.